7. ΑΝΑΣΚΑΦΑΙ ΑΥΛΙΔΟΣ

Αἱ ἐφετιναὶ εἰς τὴν Αὐλίδα ἀνασκαφαὶ περιωρίσθησαν, ἕνεκα καὶ τοῦ ἀνεπαρκοῦς τῆς πιστώσεως, εἰς τὴν ἐξερεύνησιν τῆς μεταξὺ τῆς νοτίας πλευρᾶς

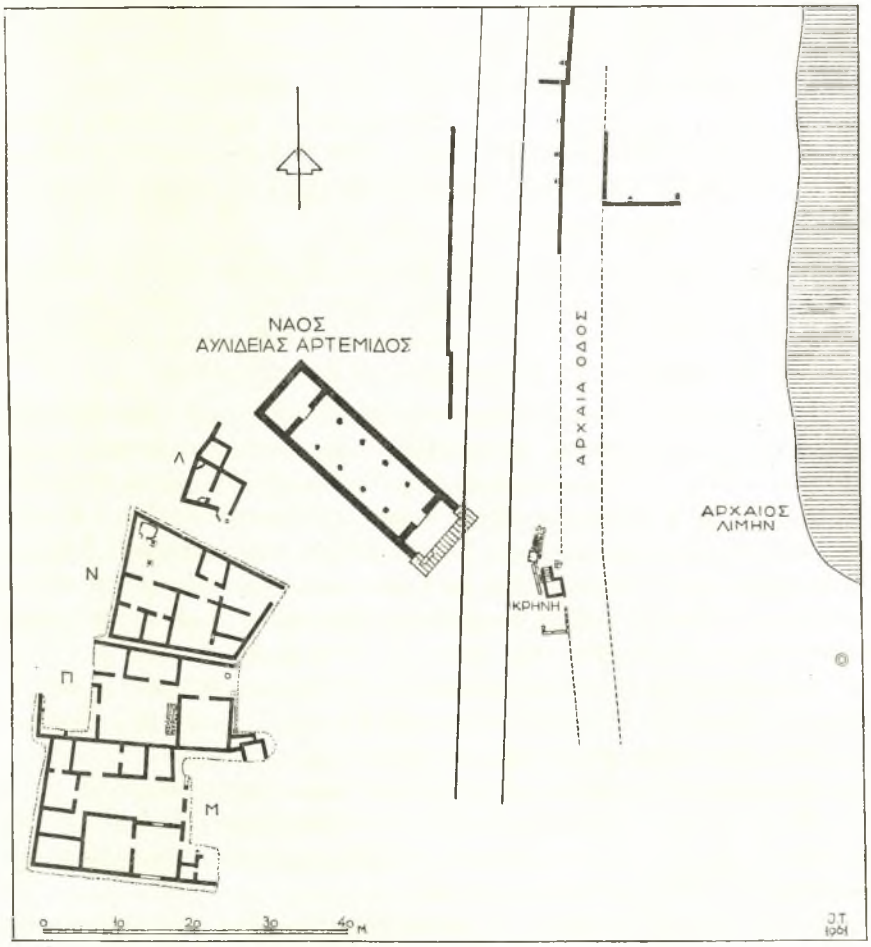

Εἰκ. 1. Κάτοψις τῆς ἐν Αὐλίδι ἐξερευνηθείσης περιοχῆς μετὰ τοῦ ναοῦ τῆς Ἀρτέμιδος, τῶν πρὸς Ν. αὐτοῦ κτηρίων καὶ τῆς Ἱερᾶς Κρήνης.

τοῦ ναοῦ καὶ τοῦ κτηρίου Ν περιοχῆς (σχεδ. εἰκ. 1), ὁλοκληρωθείσης σχεδὸν κατ' αὐτὸν τὸν τρόπον τῆς πρὸς τὴν πλευρὰν ταύτην ἐρεύνης.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/09/2024 17:40:34 EEST - 3.136.25.68

Ἐδῶ καὶ ἀκριβῶς μεταξὺ τῆς νοτιοδυτικῆς γωνίας τοῦ ναοῦ καὶ τῆς βορειοδυτικῆς τοῦ κτηρίου Ν ἀπεκαλύψαμεν ἄλλο, μικρότερον τῶν προηγουμένων, κτήριον, τὸ ὁποῖον ὠνομάσαμεν Λ.

Ἡ κάτοψις τοῦ νέου αὐτοῦ κτηρίου, τὸ ὁποῖον ἀποτελεῖται ἐκ τριῶν δωματίων, μᾶς δίδει περίπου τὸ σχῆμα τοῦ ἑλληνικοῦ γράμματος Γ μὲ τὸ ἓν σκέλος ἐστραμμένον πρὸς Βορρᾶν, τὸ δὲ ἄλλο πρὸς Ἀνατολάς.

Ἡ εἴσοδος αὐτοῦ, πλάτους 1.60 μ., εὑρίσκεται εἰς τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς νοτίας πλευρᾶς του, ἐκεῖ δέ, ὡς κατώφλιον, φαίνεται, τῆς θύρας, ἐχρησιμοποιήθη μαρμαρίνη ἐπιτύμβιος ἐνεπίγραφος στήλη διαστάσεων : ὕψους 1 μ., πλάτους 0.29 μ. καὶ πάχους 0.20 μ., ἐπὶ τῆς ὁποίας ἀναγιγνώσκεται ἡ ἀρχὴ τοῦ ὀνόματος καὶ πιθανὸν καὶ τὸ τέλος ΚΑ ..... Η. Ὕψος γραμμάτων: 0.035 μ.

Εἰς ἀπόστασιν 0.60 μ. πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ κατωφλίου εὑρέθη τετράγωνος βάσις κίονος (;), διαστάσεων 0.48 × 0.48 μ.

Καὶ τὸ κτήριον Λ, ὡς καὶ τὰ πρὸς Νότον αὐτοῦ παλαιότερον ἀνασκαφέντα, φαίνεται ὅτι ἀνήκει εἰς τοὺς ἑλληνιστικοὺς χρόνους, ὅπως δεικνύουν ὄχι μόνον ἡ τοιχοδομία του ἀλλὰ καὶ ἡ ἐντὸς αὐτοῦ ἀνεύρεσις ἐφθαρμένου χαλκιδικοῦ νομίσματος τοῦ τέλους τοῦ 3ου ἢ τῶν ἀρχῶν τοῦ 2ου π.Χ. αἰῶνος.

Τὸ πρῶτον ἀπ' Ἀνατολῶν δωμάτιον, ὅπου ἡ εἴσοδος τοῦ κτηρίου, ἐσωτερικῶν διαστάσεων: ἀνατολικῆς πλευρᾶς 4.30 μ., βορείου 3.40 μ., δυτικῆς 4.35 μ. καὶ νοτίας 2.83 μ., συγκοινωνεῖ μὲ τὸ πρὸς Δυσμὰς αὐτοῦ δωμάτιον δι' εἰσόδου πλάτους 0.83 μ. Τοῦ δευτέρου αὐτοῦ δωματίου αἱ διαστάσεις εἶναι : βορείου πλευρᾶς 2.92 μ., νοτίας 2.55 μ., δυτικῆς 5.15 μ. καὶ ἀνατολικῆς 4.56 μ., δύο δὲ γωνίαι αὐτοῦ, ἡ βορειοδυτικὴ καὶ ἡ νοτιοανατολική, κλείονται διὰ καμπύλων τοιχαρίων, καθ' ὃν τρόπον συνηντήσαμεν ἤδη καὶ κατὰ τὰς προηγουμένας ἀνασκαφάς μας εἰς δωμάτια τῶν γειτονικῶν κτηρίων Μ, Π καὶ Ν.

Τοῦ τρίτου τέλος δωματίου, τοῦ πρὸς Βορρᾶν, δὲν κατωρθώσαμεν νὰ καθορίσωμεν τὴν θέσιν τῆς εἰσόδου. Ὁ τοῖχος τῆς βορείου αὐτοῦ πλευρᾶς, διαφέρων τῶν ὑπολοίπων τοίχων τοῦ κτηρίου ἐκτισμένων δι' ἀργῶν λίθων καὶ πηλοῦ, εἶναι πολυγωνικὸς ὁμοιάζων κατὰ τὴν τοιχοδομίαν πρὸς τοὺς τοίχους τοῦ ναοῦ. Κατὰ τὸ δυτικὸν αὐτοῦ ἄκρον κάμπτεται πρὸς Βορρᾶν εἰς ὀρθὴν γωνίαν καὶ ἀνήκει προφανῶς εἰς παλαιότερον οἰκοδόμημα, σύγχρονον κατὰ πᾶσαν πιθανότητα ἢ ὀλίγον νεώτερον τοῦ ναοῦ.

Αἱ ἐσωτερικαὶ διαστάσεις τοῦ τρίτου δωματίου εἶναι : βορείου πλευρᾶς 2.53 μ., δυτικῆς 2.73 μ., νοτίας 3.05 μ. καὶ ἀνατολικῆς 2.60 μ.

Τὸ οἰκοδόμημα Λ ἦτο ἐστεγασμένον, ὅπως φανερώνει τὸ πλῆθος τῶν κεράμων στέγης τὸ εὑρεθὲν ἐντὸς τῶν τριῶν αὐτοῦ διαμερισμάτων. Εἶναι δὲ καὶ τοῦτο, ὅπως καὶ τὰ παλαιότερον ἀνασκαφέντα Π καὶ Ν, ἐργαστήριον κεραμεικῆς. Τοῦτο συνάγομεν ἐκ τῶν ἐντὸς αὐτοῦ εὑρεθέντων ὑπολειμμάτων πηλοῦ.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/09/2024 17:40:34 EEST - 3.136.25.68

Μεταξὺ τῶν εὑρημάτων συγκαταλέγονται χαλκᾶ νομίσματα, ὄστρακα πηλίνων ἀγγείων, θραύσματα ὑάλινα καὶ μολύβδινον ποτήριον, παρὰ δὲ τὴν μαρμαρίνην ἐνεπίγραφον στήλην, τὴν πρὸ τῆς εἰσόδου τοῦ κτηρίου κειμένην, εὑρέθη καὶ χαλκῆ αἰχμὴ βέλους.

Εἰς τὸν πρὸς Ἀνατολὰς τοῦ κτηρίου Λ χῶρον οὐδὲν ἄλλο σχεδὸν εὑρέθη πλὴν ἐλαχίστων ὑπολειμμάτων τοίχου καὶ λιθοστρώτου — διὰ μικρῶν λιθαρίων — δαπέδου, πιθανὸν τμήματος λιθοστρώτου ὁδοῦ, παρὰ τὸ ἀνατολικὸν ἄκρον τῆς νοτίας πλευρᾶς τοῦ ναοῦ. Ἀσαφῆ ἴχνη τοίχου εὑρέθησαν ἐπίσης πρὸ τοῦ νοτίου ἄκρου τοῦ προστῴου. Ἐδῶ ὅμως ἀνεύρομεν καὶ ὀλίγα ὄστρακα γεωμετρικῆς ἐποχῆς.

Συγχρόνως μὲ τὴν ἀνασκαφὴν τοῦ κτηρίου Λ ἠρευνήθη καὶ τὸ εἰς τὴν εἴσοδον τοῦ κτηρίου Π κατὰ τὰς περυσινὰς ἀνασκαφὰς ἀποκαλυφθὲν καὶ ἐν μέρει ἀνασκαφὲν φρέαρ.

Ἡ ἐπίχωσις τοῦ φρέατος δὲν ἦτο μεγάλη, διότι τὸ ὅλον βάθος του εἶναι 5.20 μ., περιεῖχε δὲ θραύσματα ὀξυπυθμένων ἀμφορέων, στάμνων, ἀτρακτοειδῶν ληκυθίων, μεγαρικῶν σκύφων, ὀστᾶ ζώων καθὼς καὶ ἀρκετὰ τεμάχια ξύλων.

Τὸ ὕδωρ τοῦ φρέατος, καίτοι τοῦτο εὑρίσκεται ὄχι μακρὰν τοῦ λιμένος Μικροῦ Βαθέος, εἶναι, καθὼς καὶ τὸ τῆς Ἱερᾶς Κρήνης, πόσιμον, ἐξ αὐτοῦ δὲ θὰ ὑδρεύοντο οἱ ἐργάται τοῦ ἀρχαίου ἐργαστηρίου, ὅπως μετὰ τὸν καθαρισμόν του ὑδρεύοντο καὶ οἱ ἐργάται τῆς σημερινῆς ἀνασκαφῆς.

Νὰ εἶναι ἆρά γε τὸ φρέαρ τοῦτο ἓν τῶν περιφήμων «Ἀγαμεμνονείων φρεάτων», τὰ ὁποῖα κατὰ τὴν παράδοσιν ἀνώρυξεν ὁ βασιλεὺς τῶν Μυκηνῶν εἰς τὴν Αὐλίδα πέριξ τοῦ στρατοπέδου του, διὰ νὰ μὴ ἀνιᾷ καὶ συγχρόνως νὰ δίδῃ εἰς τοὺς ἄνδρας του κάποιαν ἀπασχόλησιν, καθ' ὃν χρόνον ἄπρακτοι ἀνέμενον τὸν οὔριον ἄνεμον [1];

Τέλος ἐντὸς τοῦ κτηρίου Π κατὰ τὰς γενομένας ἐργασίας καθαρισμοῦ τοῦ κεντρικοῦ αὐτοῦ χώρου, ὅπου ἡ λιθόστρωτος τράπεζα (βλ. Ἔργον τῆς Α.Ε. 1960, σ. 51), εὑρέθη πηλίνη μήτρα ἀνδρικῆς πωγωνοφόρου μορφῆς μετὰ ὤτων ὄνου καὶ δύο κεράτων. Τοιαῦται μορφαὶ συνήθως ἐχρησιμοποιοῦντο πρὸς διακόσμησιν πυραύνων.

Ἐκτὸς ὅμως τῶν εἰδωλίων εὑρέθησαν καὶ ἀρκετὰ ἐνεπίγραφα, διὰ σφραγῖδος, τεμάχια κεράμων, μερικὰ ἐκ τῶν ὁποίων σώζουν τὰ γράμματα τῆς ἀρχῆς ὀνόματος ΚΑΡΠ.... καὶ ΚΑΡΠΙΑ.... καὶ τὸ τέλος... ΔΟΥ. Διὰ

1 ΗΣΥΧΙΟΣ εἰς τὴν λέξιν *Ἀγαμεμνόνεια φρέατα· ἱστοροῦσι τὸν Ἀγαμέμνονα περὶ τὴν Αὐλίδα καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος φρέατα ὀρύξαι. Κλείδημος δὲ ἐν τῇ δωδεκάτῃ τῆς Ἀτθίδος* (fr. 9 M) καὶ Ἕλληνες Παροιμιογράφοι: ΖΗΝΟΒΙΟΣ, *Ἀγαμεμνόνεια φρέατα: ἐπὶ τῶν μεγάλων ἔργων. Ἱστοροῦσι γὰρ τὸν Ἀγαμέμνονα περὶ τὴν Αὐλίδα καὶ πολλαχοῦ τῆς Ἑλλάδος φρέατα ὀρύξαι.*

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/09/2024 17:40:34 EEST - 3.136.25.68

τῶν ἐνεπιγράφων αὐτῶν τεμαχίων, ἐν συνδυασμῷ καὶ μετὰ τοῦ κατὰ τὸ παρελθὸν ἔτος ἀνευρεθέντος ἐντὸς τοῦ αὐτοῦ κτηρίου Π τέλους ὀνόματος.... Π Ι Α-Δ Ο Υ, ἀποκαθιστῶμεν ἤδη, σχεδὸν μετὰ βεβαιότητος, τὸ ὄνομα τοῦ ἰδιοκτήτου τοῦ κατὰ τοὺς ἑλληνιστικοὺς χρόνους ἀκμάσαντος ἐργαστηρίου εἰς Κ Α Ρ Π Ι Α Δ Ο Υ ἀντὶ [Α Σ Κ Λ Η Π] Ι Α Δ Ο Υ, ὅπως ἀνεπιτυχῶς εἴχομεν τότε κατ' εἰκασίαν συμπληρώσει τὸ ὄνομα. Ἐκτὸς ἐὰν οἱ ἐνεπίγραφοι αὐτοὶ κέραμοι ἀποτελοῦν τὰ λείψανα παραγγελίας πρὸς τὸ ἐργαστήριον τοιούτων κεράμων φερόντων τὸ ὄνομα τοῦ ἄρχοντος τῆς πόλεως[1].

Ι. ΘΡΕΨΙΑΔΗΣ

[1] Βλ. Hesperia 19, 1950, σ. 53 κα 125 — 127.

Institutional Repository - Library & Information Centre - University of Thessaly
24/09/2024 17:40:34 EEST - 3.136.25.68